

Ἱερομόναχος Βενέδικτος Ἀγιορείτης - Λογισμοὶ καὶ ἡ ἀντιμετώπισή τους

Ἔκδοση Συνοδίας Σπυρίδωνος Ἱερομονάχου
- Νέα Σκῆτη - Ἅγιον Ὄρος (1997)

Πρόλογος

1. Ὁ σκληρὸς πόλεμος
2. Οἱ λογισμοὶ καὶ ἡ προέλευσή τους
3. Πορεία πρὸς τὴ χώρα τῆς ἁμαρτίας
4. Τὰ στάδια τῆς ἁμαρτίας
5. Τὰ πάθη πηγὴ τὸν πονηρῶν λογισμῶν
6. Κατηγορίες τῶν λογισμῶν
7. Ἀρχὴ τοῦ πολέμου οἱ λογισμοί
8. Ἡ δαιμονικὴ πανουργία
9. Οἱ βλάσφημοι λογισμοί
10. Ὁ ὄρμαθὸς τῶν λογισμῶν
11. Συνδυασμὸς λογισμῶν
12. Ἀποτελέσματα τῶν λογισμῶν
13. Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν λογισμῶν

Ἐργογραφία τοῦ συγγραφέως

Πρόλογος

Ἀνάμεσα στὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζει ὁ ἄνθρωπος ποὺ προσεύχεται, εἶναι καὶ τὸ πρόβλημα τῶν λογισμῶν.

Τὸ βιβλιαράκι αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ μία ἐμπεριστατωμένη μελέτη στὸ σοβαρὸ αὐτὸ θέμα τῶν λογισμῶν· εἶναι μία ὁμιλία ποὺ ἔχει γίνεи πρὶν ἀπὸ ἀρκετὸ καιρὸ. Ἐδῶ παρουσιάζεται ἀρκετὰ βελτιωμένη χωρὶς νὰ ἔχει χάσει τὴν ἀρχικὴ τῆς μορφὴ ὡς ὁμιλίας. Καὶ ἐπειδὴ πολλοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ παλεύουν μὲ τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς καὶ περισσότεροι αὐτοὶ ποὺ «τὰ χάνουν», καταβάλλεται μία προσπάθεια νὰ καταλάβῃ ὁ χριστιανὸς ποὺ ἀγωνίζεται τί εἶναι οἱ λογισμοί, ἀπὸ ποῦ προέρχονται, ποιά τὰ ἀποτελέσματά τους καὶ πῶς ἀντιμετωπίζονται.

Ἄν ἀπὸ τὴν μικρὴ αὐτὴ ἐργασία κάποιος ὠφεληθῆ, ἃς προσεύχεται γιὰ ἐκείνους ποὺ κοπίασαν.

B. I.

1. Ὁ σκληρὸς πόλεμος

Πολλὲς φορές ἔχει λεχθῆ ὅτι ἡ προσευχὴ γι' αὐτὸν ποὺ προσεύχεται εἶναι μία πράξις δυναμικὴ, ὠφέλιμη καὶ θεάρεστη.

Τὸ πραγματικὸ αὐτὸ γεγονὸς ἐρεθίζει τὸν διάβολο καὶ τὸν κάνει νὰ ἀντιμάχεται τὸν προσευχόμενο.

Ἔτσι ὁ πιστὸς ἐπιθυμώντας τὴν ἔνωσή του μὲ τὸν Θεό, συναντᾷ δαιμονικὰ ἐμπόδια ὀργανωμένα σὲ σύστημα καὶ μὲ φοβερὰ προγραμματισμένη ἐπίθεσι.

Ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς προγραμματισμένης ἐπιθέσεως ἡ προσευχὴ γίνεται μία κοπιαστικὴ

πράξις καὶ προξενεῖ κόπο μεγαλύτερο ἀπὸ οποιαδήποτε ἄλλη ἐργασία. Γι' αὐτὸ καὶ τονίζει κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες τῆς ἐρήμου: «Οὐκ ἔστιν ἕτερος κάματος ὡς τὸ εὐξασθαι τῷ Θεῷ· τὸ εὐξασθαι ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς ἀγῶνος χρήζει» δηλαδή, δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερος κόπος ἀπὸ τὸ νὰ προσεύχεται κάποιος στὸν Θεό. Τὸ νὰ προσεύχεται κάποιος μέχρι τὴν τελευταία του ἀναπνοή, χρειάζεται ἀγῶνα.

Δὲν εἶναι μόνον ἡ προσευχὴ ποὺ κουράζει. Εἶναι κυρίως ὁ σκληρὸς καὶ ἀδυσώπητος πόλεμος τῶν δαιμόνων ποὺ τὴν κάνει περισσότερο κοπιαστική.

Τὸ μίσος, λοιπόν, τῶν δαιμόνων ἐναντίον ἐκείνων ποὺ προσεύχονται εἶναι δεδομένο. Ὑπάρχει πόλεμος τῶν πονηρῶν δαιμόνων ἐναντίον τοὺς σὲ δυὸ μορφές: στὴν ὄρατὴ καὶ στὴν ἀόρατη, γιὰ ἀρχαρίους καὶ τελείους. Στους ἀρχαρίους πολλές φορές χρησιμοποιεῖ καὶ τὸν ὄρατὸ πόλεμο. Χρησιμοποιεῖ ἦχο, ἀντικείμενα, προξενεῖ θορύβους γιὰ νὰ μπόρεση νὰ τοὺς ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν προσευχή. Ἀρχαρίους, ὅμως, καὶ τελείους, πολεμᾷ κυρίως μὲ τοὺς λογισμοὺς.

* * *

Ἐναν σκληρὸ, λοιπόν, ἀγῶνα ἔχει ἀναλάβει ὁποῖος ἔχει ἀρχίσει τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν λογισμῶν. Διότι οἱ λογισμοὶ εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἐμπόδιο στὸν ἄνθρωπο γιὰ τὴν πνευματικὴ του κατάρτισι καὶ τελείωσι. Καὶ ἡ τελείωσις αὐτὴ δὲν ἐπιτυγχάνεται ἀλλιῶς, παρὰ μόνον μὲ τὴν συνεχῆ ἐπίκληση τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ μάλιστα τόσο συχνὴ πρέπει νὰ εἶναι ὥστε, ὅπως τονίζει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, «προτιμότερο εἶναι νὰ μνημονεύῃ κανεὶς τὸν Θεό, παρὰ νὰ ἀναπνέῃ».

Ὑπάρχει, ὅμως, ὁ ἐσωτερικὸς αὐτὸς πόλεμος. Κανένας πόλεμος δὲν εἶναι τόσο ἄγριος, ὅσο ἓνας παράλογος λογισμὸς, ποὺ φωλιάζει στὴν ψυχὴ μας. Ὅλα, ὅσα προέρχονται ἀπὸ μέσα μας, εἶναι βαρύτερα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ μᾶς προσβάλλουν ἀπὸ ἔξω. Τὸ σκουλήκι, ποὺ γεννιέται μέσα στὸ ξύλο, τρώει περισσότερο τὴν ψύχα τοῦ ξύλου. Οἱ ἀρρώστιες, ποὺ γεννιῶνται ἀπὸ μέσα μας, εἶναι ὑπουλες καὶ προξενοῦν μεγαλύτερη καταστροφὴ ἀπὸ αὐτὴν ποὺ προκαλοῦν τὰ ἐξωτερικὰ αἴτια. Καὶ τὰ κράτη δὲν τὰ διέλυσαν τόσο οἱ ἐξωτερικοὶ ἐχθροί, ὅσο οἱ ἐσωτερικοί.

Ἔτσι, λοιπόν, καὶ τὴν ψυχὴ δὲν μποροῦν νὰ τὴν καταστρέψουν τόσο τὰ μηχανήματα ποὺ ἔρχονται ἀπὸ ἔξω, ὅσο τὰ νοσήματα ποὺ φυτρώνουν μέσα μας, δηλαδή, οἱ αἰσχροὶ καὶ οἱ βλάσφημοι λογισμοί.

2. Οἱ λογισμοὶ καὶ ἡ προέλευσή τους

Τί εἶναι οἱ λογισμοὶ καὶ ἀπὸ ποῦ προέρχονται; Ὅταν λέμε λογισμοὺς, δὲν ἐννοοῦμε ἀπλῶς τὶς σκέψεις, ἀλλὰ τὶς εἰκόνες καὶ τὶς παραστάσεις κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες ὑπάρχουν κάθε φορὰ καὶ οἱ κατάλληλες σκέψεις. Οἱ εἰκόνες, λοιπόν, μαζί μὲ τὶς σκέψεις λέγονται λογισμοί.

Πρώτη καὶ κύρια αἰτία τῶν λογισμῶν στὸν ἄνθρωπο εἶναι τὸ προπατορικὸ ἀμάρτημα. Μέχρι τότε ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἦταν «ἐνοειδής», δηλαδή, δὲν διεσπάτο σὲ ἄλλα πράγματα ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Θεό. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ τοῦ προπατορικοῦ ἀμαρτήματος ἀρχισε νὰ δουλεῖ ὁ λογισμὸς τῆς ἀμφισβητήσεως καὶ στὴ συνέχεια ὅλοι οἱ ἄλλοι λογισμοί.

Δεύτερη αἰτία ποὺ ποὺ προκαλεῖ τοὺς λογισμοὺς στὸν ἄνθρωπο εἶναι τὰ αἰσθητήρια ὄργανα, ὅταν αὐτὰ δὲν κυβερνοῦνται ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα νοῦ. Ἰδιαίτερα ἡ ἀκοὴ καὶ ἡ ὄραση. Σήμερα, μάλιστα, λόγω τῆς τεχνολογίας οἱ αἰσθήσεις δέχονται πολὺ περισσότερα ἐρεθίσματα ἀπὸ ὅ,τι παλαιότερα. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀγῶνας μὲ τοὺς λογισμοὺς εἶναι πιὸ ἔντονος.

Τρίτη αἰτία εἶναι τὰ πάθη τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν στὸν ἄνθρωπο. Ἀπὸ αὐτὰ οἱ δαίμονες

«λαμβάνουσι τὰς ἀφορμὰς τοῦ κινεῖν ἐν ἡμῖν τοὺς ἐμπαθεῖς λογισμούς». Δηλαδή, ἀπὸ αὐτὰ παίρνουν ἀφορμὴ οἱ δαίμονες, γιὰ νὰ κινήσουν ἐναντίον μας τοὺς κακοὺς λογισμούς.

Τέταρτη καὶ βασικώτερη αἰτία εἶναι οἱ δαίμονες. Τονίζει χαρακτηριστικὰ ὁ ἅγ. Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης: «Οἱ λογισμοὶ λόγοι τῶν δαιμόνων εἰσὶ καὶ τῶν παθῶν πρόδρομοι»· δηλαδή, οἱ λογισμοὶ εἶναι λόγοι τῶν δαιμόνων καὶ πρόδρομοι τῶν παθῶν.

Ἀκόμη, τονίζει ὁ ἅγ. Ἰσαὰκ ὁ Σύρος, λογισμοὺς δημιουργεῖ καὶ «τὸ φυσικὸν θέλημα» ποὺ ὑπάρχει μέσα μας, ἀλλὰ καὶ οἱ κλίσεις, οἱ ροπὲς ποὺ ἔχει ἡ ψυχὴ μας.

Ἰδιαίτερα ὁ πόλεμος αὐτὸς εἶναι ἔντονος στοὺς μοναχοὺς, οἱ ὅποιοι πολλὰς φορές, ἔρχονται μὲ τὸν δαίμονα σὲ πάλη σῶμα πρὸς σῶμα κατὰ τὴν ἔφοδο τῶν πονηρῶν λογισμῶν. Γι' αὐτὸ καὶ τονίζει ὁ ἅγ. Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς, ὅτι ὁ πόλεμος αὐτὸς εἶναι πολὺ πιὸ δύσκολος ἀπὸ τὸν αἰσθητὸ πόλεμο «τοῦ διὰ τῶν πραγμάτων πολέμου ἐστὶ χαλεπώτερος».

Ἀκόμη πονηροὶ λογισμοὶ μπορεῖ νὰ παρουσιασθοῦν καὶ ἀπὸ τὴν κρασὶ τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν καθημερινὴ δίαιτα, καθὼς καὶ ἀπὸ τὶς κινήσεις τῆς ἴδιας τῆς σάρκας.

Ἀπὸ τὶς παραπάνω αἰτίες προέρχονται οἱ αἰσχροὶ λογισμοί.

3. Πορεία πρὸς τὴ χώρα τῆς ἀμαρτίας

Ἡ ἀμαρτία ἐξωτερικὰ μπορεῖ νὰ φαίνεται ἓνα ἀπλὸ γεγονός, ὅπως καὶ ἓνα τροχαῖο ἀτύχημα ἢ κάποιον ἄλλο γεγονός. Γιὰ τὴν διάπραξι, ὅμως, τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ἔχουν προηγηθεῖ ἀλλεπάλληλες διεργασίας. Γιὰ νὰ γίνῃ ἓνας φόνος π.χ. ἔχουν προηγηθεῖ στὸν ἀνθρώπινον νοῦ χιλιάδες σκέψεις καὶ σχέδια. Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς μέχρι νὰ φθάσῃ στὴν διάπραξι τοῦ φόνου εἶχε γίνῃ ὀλόκληρο στρατηγεῖο.

Ἔτσι συμβαίνει καὶ μὲ τὴν διάπραξι τῆς ὁποιασδήποτε ἀμαρτίας. Στὸ ἐργαστήρι ποὺ λέγεται ἀνθρώπινος νοῦς, ἔχει προηγηθεῖ ὀλόκληρη μελέτη καὶ ἐπιχείρησα, χωρὶς, μάλιστα νὰ τὸ ἀντιληφθῇ κανένας!

Καὶ ἡ ἀρχὴ ξεκίνησε μὲ ἓναν ἀπλὸ λογισμό...

Ἄς προχωρήσουμε, ὅμως, στὸν δρόμο γιὰ τὴ χώρα τῆς ἀμαρτίας μετὰ τὴν προσβολὴ ἐνὸς ἀπλοῦ λογισμοῦ.

Τὸ νὰ περάσῃ ἀπλῶς ἀπὸ τὸ νοῦ μας μία ἀπλὴ σκέψις ἢ μία εἰκόνα δὲν εὐθυνόμαστε γι' αὐτό, οὔτε καὶ εἶναι δύσκολο νὰ τὴν ἀντιμετωπίσουμε. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ, ὅμως, ποὺ θὰ ἀνοίξουμε τὴν πόρτα στὴ σκέψι αὐτὴ καὶ ἀρχίσουμε νὰ συζητοῦμε, νὰ σκεπτόμαστε τὸ λογισμὸ αὐτό, τότε ὁ λογισμὸς παίρνει μέρος μέσα μας καὶ γίνεται ἓνας κυρίαρχος λογισμὸς.

Ὁ λογισμὸς εἶναι κυρίως ἡ πορεία πρὸς τὴν ἀμαρτία.

Ἄς παρακολουθήσουμε γιὰ λίγο αὐτὴν τὴν πορεία, ποὺ εἶναι γιὰ μᾶς ὅ,τι ἡ πορεία καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς νόσου στὸ ἀνθρώπινον σῶμα. Καὶ ὅπως, γιὰ νὰ φθάσῃ κάποιος στὸ νοσοκομεῖο, ὅπως ἀναφέραμε παραπάνω, ἔχουν προηγηθεῖ διάφορες ἄλλες μεταβολὲς στὸν ἀνθρώπινον ὄργανισμό, ἔτσι καὶ γιὰ νὰ φθάσῃ κάποιος στὴν διάπραξι τῆς ἀμαρτίας, προηγήθηκε ἓνας μεγάλος πόλεμος, ἓνα πλῆθος ἀπὸ μεταβολὲς στὸ ἐργαστήρι αὐτό, ποὺ λέγεται ἀνθρώπινος νοῦς. Καὶ ὅπως γιὰ τὸν τοκετὸ ἐνὸς παιδιοῦ ἔχει προηγηθεῖ ὀλόκληρη διεργασία, ἀπὸ τὴν σύλληψι μέχρι τὴν πολύμηνη κυοφορία, ἔτσι καὶ γιὰ τὴν ἀμαρτία προηγεῖται ἓνας πολύπλοκος μηχανισμὸς: ἡ σύλληψις τῶν λογισμῶν, ἡ κυοφορία τῆς ἀμαρτίας καὶ ὁ τοκετὸς τῆς.

Ὁ ἅγ. Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης θεωρεῖ ὅτι ὁ λογισμὸς εἶναι ἡ ἀρχή, τὸ κέντρο, ἡ ρίζα ἀπὸ ὅπου ἀναφύονται ὁ κορμὸς, τὰ κλαδιὰ καὶ ὀλόκληρο τὸ δένδρο τῆς ἁμαρτίας.

Τὸ κακὸ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν πρῶτο λογισμὸ καὶ στὴ συνέχεια ἐπιτείνεται. Ὅταν κάποιος ρίζη μία πέτρα μέσα στὸ πηγάδι, ὁ κυματισμὸς ἀπὸ τὴν πτώσι τῆς δημιουργεῖ στὴν ἀρχὴ ἓνα μικρὸ κύκλος, ὁ μικρὸς κύκλος στὴ συνέχεια δημιουργεῖ ἄλλον μεγαλύτερο, ἐκεῖνος μεγαλύτερο, μέχρι ποὺ τὸ κύμα φθάσῃ στὰ τοιχώματα.

Ἔτσι γίνεται καὶ μὲ τὴν ἁμαρτία. Πρὶν ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσί τῆς προηγουμένης ἀλλεπάλληλοι μηχανισμοὶ καὶ διεργασίες, ποὺ ὁ ἓνας ἀκολουθεῖ τὸν ἄλλον.

4. Τὰ στάδια τῆς ἁμαρτίας

Ἔτσι μπορούμε νὰ διακρίνουμε τρία στάδια γιὰ τὴν πορεία πρὸς τὴ χώρα τῆς ἁμαρτίας: α) τὴν προσβολή, β) τὴν συγκατάθεσι καὶ γ) τὴν αἰχμαλωσία.

Πῶς λειτουργεῖ ὁ μηχανισμὸς αὐτός; Λειτουργεῖ ὡς ἐξῆς: Κάποιος πονηρὸς λογισμὸς (κενοδοξίας, φιλαργυρίας, κατακρίσεως, κ.λ.π.) εἰσέρχεται στὸ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ πειρασμὸς ἐργάζεται μὲ τὴν φαντασία. Παρουσιάζει τὴν ὑπόθεσι ὅσο πιὸ ἐλκυστικὴ μπορεῖ. Ἔτσι ἡ προσβολὴ γίνεται πιὸ ἐλκυστικὴ καὶ δυνατὴ.

Μέχρι τὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἀνεύθυνος. Εἶναι τὸ πρῶτο στάδιο, μία προσβολή, μία ἐπίθεσις τοῦ ἐχθροῦ ἢ πιὸ ἀπλὰ τὸ κτύπημα τῆς πόρτας. Ἡ κατάστασις εἶναι φυσιολογικὴ. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ἀνθρώπος, ποὺ νὰ μὴν δεχθῇ τὴν προσβολή. Ὁ ὄσιος Ἐφραίμ ὁ Σύρος ἔλεγε ὅτι ὅπως μέσα στὸν κῆπο κατὰ φυσιολογικὸ τρόπο φυτρώνει μαζί μὲ τὰ φυτὰ καὶ ἡ ἀγριάδα ἢ ὅπως τὰ νησιὰ κτυπιοῦνται γύρω - γύρω ἀπὸ τὰ κύματα, ἔτσι καὶ ὁ ἀνθρώπος ὅπωςδήποτε θὰ ἔλθῃ σὲ ἐπαφὴ μὲ τὶς προσβολὰς τῶν λογισμῶν.

Τὸ ἐφάρμοτο στάδιο ἀρχίζει ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα. Ἀρχὴ τοῦ ἀγῶνος εἶναι ἡ προσβολή. Ἄν ὁ ἀνθρώπος τὴν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ νοῦ του, χωρὶς καθόλου νὰ τὴν περιεργασθῇ, τότε σώζεται καὶ ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὶς ἄθλιες συνέπειες ποὺ ἀκολουθοῦν. Ἄν, ὅμως, δεχθῇ τὴ συζήτησι μὲ τὸν πονηρὸ λογισμὸ, ἀνοίγει τὴν πόρτα στὸν πονηρὸ λογισμὸ ποὺ προηγουμένως ἀπλῶς τοῦ χτύπησε τὴν πόρτα, δημιουργεῖ τὴ φιλία καὶ τότε πιὰ φθάνει στὴ συγκατάθεσι γιὰ τὴν ἁμαρτία, ποὺ εἶναι τὸ δεῦτερο στάδιο γιὰ τὴν ἐκτέλεσι τῆς ἁμαρτίας.

Ὁ ἀνθρώπος τώρα μὲ πρωταγωνιστὴ τὸν ἑαυτὸ του, στὰ ἄδυτα τῆς ψυχῆς του ἐπιτελεῖ τὴν ἁμαρτία: κατακρίνει, βλασφημεῖ, πορνεῦει, μοιχεύει, διαπράττει φόνους καὶ ἀμέτρητα ἐγκλήματα καὶ κάνει ὅτιδήποτε μπορεῖ νὰ φαντασθῇ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς.

Δὲν μένει τίποτε ἄλλο κατόπιν, παρὰ τὸ τρίτο στάδιο τῆς ἁμαρτίας, ποὺ εἶναι ἡ ἐνεργὸς διάπραξι τῆς ἀπὸ τὸν ἀνθρώπο, ποὺ προηγουμένως ὁ νοῦς του ἔγινε αἰχμάλωτος τοῦ λογισμοῦ καὶ δὲν τὸν ὀρίζει πλέον, ἀλλὰ ὀρίζεται.

Ἔτσι ὁ λογισμὸς, ποὺ ξεκίνησε μὲ ἓνα ἀπλὸ κτύπημα τῆς πόρτας, τὴν προσβολή, προχώρησε στὸ ἀνοίγμα τῆς πόρτας, τὴ συγκατάθεσι, τελικὰ δὲν μπόρεσε νὰ νικήσῃ καὶ κατέληξε στὴν διάπραξι τῆς ἁμαρτίας.

Αὐτὴ εἶναι ἡ πορεία πρὸς τὴν ἁμαρτία, ποὺ ἀρχίζει μὲ ἓνα ἀπλὸ λογισμὸ.

5. Τὰ πάθη πηγὴ τὸν πονηρῶν λογισμῶν

Μέχρι νὰ πεθάνῃ ὁ ἀνθρώπος καὶ ὅσο ἡ ψυχὴ του βρίσκεται στὸ σῶμα αὐτό, εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν ἔχῃ λογισμοὺς καὶ πόλεμο.

Βασική αίτια τῶν λογισμῶν εἶναι ὁ πόλεμος τοῦ διαβόλου. Οἱ πιδὸ πολλοὶ λογισμοὶ εἶναι διαβολικοί. Ὁ σκοπὸς τοῦ διαβόλου εἶναι νὰ ρίξῃ τὸν ἄνθρωπο στὴν ἁμαρτία, εἴτε μὲ τὴ σκέψι, εἴτε μὲ τὴν πράξι. Ὁ ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος ὀνομάζει πνευματικὴ μοιχεία τὴ συγκατάθεσι στοὺς πονηροὺς λογισμοὺς. Γι' αὐτὸ καὶ λέγει: «Φυλάττειν τοιγαροῦν δεῖ τὴν ψυχὴν, ὅτι νύμφη Χριστοῦ ἐστὶ»· δηλαδή, πρέπει κάποιος νὰ διατηρῇ καθαρὴ τὴν ψυχὴ του, διότι εἶναι νύμφη τοῦ Χριστοῦ.

Τὶς περισσότερες φορές οἱ λογισμοὶ μοιάζουν μὲ ἓνα «ποτάμιον ρεῦμα», μπροστὰ στὸ ὁποῖο πολλὰς φορές ὁ ἄνθρωπος πανικοβάλλεται. Γι' αὐτὸ οἱ δαίμονες πρῶτα μᾶς πολεμοῦν μὲ τοὺς λογισμοὺς καὶ κατόπιν μὲ τὰ πράγματα. Ἄν ὑποχωρήσουμε σὲ αὐτούς, τότε σιγὰ-σιγὰ μᾶς σπρώχνουν στὴν ἁμαρτία μὲ τὴν πράξι.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς μᾶς λέγει ὅτι οἱ κυριώτεροι λογισμοὶ τῆς κακίας εἶναι ὀκτώ. Ἄς τοὺς ἀπαριθμήσουμε: α) τῆς γαστριμαργίας, β) τῆς πορνείας, γ) τῆς φιλαργυρίας, δ) τῆς ὀργῆς, ε) τῆς λύπης, στ) τῆς ἀκηδίας, ζ) τῆς κενοδοξίας καὶ η) τῆς ὑπερηφανείας.

Κάποιος ἄλλος θὰ μᾶς πῇ ὅτι τὸ βασικώτερο πάθος στὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ ὁποῖο προέρχονται ὅλα τὰ ἄλλα πάθη εἶναι ἡ φιλαυτία. Καὶ φιλαυτία εἶναι ἡ παράλογος ἀγάπη καὶ φροντίδα τοῦ ἑαυτοῦ μας. Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ πάθος τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου. Ἀπὸ τὴν φιλαυτία προέρχονται οἱ τρεῖς κυριώτεροι λογισμοί: τῆς γαστριμαργίας, τῆς κενοδοξίας καὶ τῆς ὑπερηφανείας. Ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς λογισμοὺς προέρχονται ὅλοι οἱ ἄλλοι.

6. Κατηγορίες τῶν λογισμῶν

Τὰ ὅσα ἀναφέρθηκαν παραπάνω ἀφοροῦν τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτοὺς ὑπάρχουν καὶ οἱ ἀγαθοὶ λογισμοὶ καὶ οἱ μάταιοι ἢ ἀνθρώπινοι λογισμοί. Οἱ ἀγαθοὶ λογισμοὶ προέρχονται ἀπὸ τὸν Θεό. Πῶς θὰ τοὺς διακρίνουμε ἀπὸ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς;

Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε τὸν Ἀββᾶ Βαρσανούφιο γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ καὶ ἔλαβε τὴν ἐξῆς ἀπάντησι «Ὅταν εὐρίσκῃς χαρὰν ἐν τῷ πράγματι καὶ θλίψιν ἀντιστήκουσαν, μάθε ὅτι ἀπὸ Θεοῦ εἰσί. Οἱ δὲ τῶν δαιμόνων τεταραγμένοι καὶ λύπης μεμεστωμένοι εἰσί». Οἱ λογισμοὶ ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν Θεὸ προξενοῦν στὸν ἄνθρωπο μίαν ἐσωτερικὴν εἰρήνην καὶ χαρὰ. Ἀντίθετα οἱ λογισμοί, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν διάβολο, εἶναι γεμάτοι ἀπὸ ταραχὴν καὶ λύπη.

7. Ἀρχὴ τοῦ πόλεμου οἱ λογισμοί

Γενικά, ὅπως ἀναφέρθηκα καὶ παραπάνω, οἱ λογισμοὶ εἶναι ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦ διαβόλου ἐναντίον μας. Καὶ ὁ πόλεμος ἀρχίζει μὲ τὴν προσβολὴ τοῦ λογισμοῦ, προχωρεῖ στὴ συγκατάθεσι καὶ τελειώνει μὲ τὴν διάπραξι τῆς ἁμαρτίας.

Αὐτὴ εἶναι ἡ πορεία καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶν λογισμῶν ποὺ προέρχονται κυρίως ἀπὸ τὸν διάβολο καὶ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο.

8. Ἡ δαιμονικὴ πανουργία

Ἄς δοῦμε, λοιπόν, πῶς προσβάλλεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς, ἢ ποῖον τρόπο χρησιμοποιοῦν οἱ δαίμονες γιὰ νὰ μᾶς προσβάλλουν μὲ τοὺς λογισμοὺς.

Ἡ πανουργία τῶν δαιμόνων, ποὺ θέλουν νὰ σπεύρουν μέσα μας χίλιους δυὸ ἀκάθαρτους λογισμοὺς, εἶναι ἀπερίγραπτη. Ὁ διάβολος ἐκμεταλλεύεται καὶ τὸ πιδὸ ἀσήμαντο γεγονός τῆς ζωῆς μας, ἢ τὴν πιδὸ ἀπίθανη περίπτωσι, ἢ ἐφευρίσκει τὸν πιδὸ παράξενο

τρόπο για να μάς μολύνει.

Πρώτα απ' όλα, πρίν μας ρίξουν στην άμαρτία, μάς βάζουν λογισμούς ότι ο Θεός είναι φιλόανθρωπος, ενώ μετά την άμαρτία μάς βομβαρδίζουν με τις σκέψεις ότι ο Θεός είναι απότομος και σκληρός, για να μάς φέρουν στην απελπισία. «Πρὸ μὲν τοῦ πτώματος φιλόανθρωπον λέγουσιν εἶναι τὸν Θεόν, μετὰ δὲ τὸ πῶμα απότομον καὶ σκληρόν».

9. Οἱ βλάσφημοι λογισμοί

Κατόπιν προσπαθοῦν να μάς μολύνουν τις ιερές στιγμές, ὅπως τῆς προσευχῆς, τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἢ μάς βάζουν λογισμοὺς βλασφημίας κατὰ τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὸς λοιπόν, ὁ παμμίαιρος, ἀγαπάει πολλές φορές τὴν ὥρα τῶν ἁγίων Συνάξεων καὶ μάλιστα τὴν φρικτὴ ὥρα τῶν Θείων Μυστηρίων (τῆς Θείας Εὐχαριστίας), να βλασφημῆ τὸν Κύριο καὶ τὰ τελούμενα ἅγια. Δηλαδή, τὴν ὥρα ποὺ τελεῖται τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ὁ Σατανᾶς ἔρχεται καὶ μάς βάζει διάφορες βλάσφημες σκέψεις. Ὅτι τάχα δὲν εἶναι Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ, ὅτι δὲν εἶναι τίποτε αὐτὸ ποὺ παίρνομε ἢ ἀκόμη πιὸ ἀσέμνους καὶ αἰσχροὺς λογισμοὺς, ποὺ διστάζει κανεὶς καὶ να τοὺς ἀναφέρῃ.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης ἀναφέρει ὅτι ἓνας Μοναχὸς ἐπολεμεῖτο ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς αὐτοὺς δεκατέσσερα ὀλόκληρα χρόνια. Κανένας λογισμὸς δὲν εἶναι τόσο δύσκολος στὴν ἐξαγόρευσί του, ὅσο ὁ λογισμὸς αὐτὸς τῆς βλασφημίας, ὁ ὁποῖος μπορεῖ να ὀδήγησῇ τὸν ἄνθρωπο καὶ στὴν ἀπελπισία.

Αὐτὸν τὸν πόλεμο εἶχε καὶ ὁ ἀββᾶς Παμβῶ καὶ «παρακαλῶντας τὸν Θεὸν διὰ τοῦτο ἤκουσεν θεῖαν φωνὴν ὅπου τοῦ ἔλεγεν: Παμβῶ, Παμβῶ, μὴ ἀθύμει ἐπὶ ἀλλότρια ἁμαρτία, ἀλλὰ περὶ τῶν σῶν φρόντισον πράξεων». Δηλαδή, Παμβῶ, μὴ στενοχωριέσαι για ξένες ἁμαρτίες, ἀλλὰ φρόντισε για τις δικές σου πράξεις.

Αὐτοὶ οἱ βλάσφημοι καὶ αἰσχροὶ λογισμοὶ πολέμησαν καὶ ἄλλους μεγάλους καὶ δίκαιους ἄνδρες, ὅπως τὸν ἅγιο Μελέτιο τὸν Ὁμολογητὴ. Ἀκόμη καὶ ἄλλους ὁμολογητὰς καὶ μάρτυρας. Καὶ τὸ βεβαιώνουν αὐτὸ οἱ ἅγιοι Πέτρος Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ ὁμολογητὴς Παφνούτιος. Ἐδιηγεῖτο ὁ ἅγιος Πέτρος Ἀλεξανδρείας, ὅτι «ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὁμολογίας μου, ἠνίκα βασάνοις διαφόροις τὸ σῶμα μου κατεξέετο καὶ πυρὶ κατεδαπανᾶτο, ὁ δαίμων ἐνδοθέν μοι λογισμοὺς βλασφημίας κατὰ τοῦ Θεοῦ ἐφέγγετο». Δηλαδή· Ὅταν ὁμολογοῦσα τὴν πίστι μου στὸ Χριστὸ στὸ δικαστήριον καὶ με διάφορους βασανιστικὸς τρόπους ἐγδερναν τὸ σῶμα μου καὶ τὸ ἔκαιγαν με τὴν φωτιά, ἀπὸ μέσα μου ὁ δαίμονας βλασφημοῦσε τὸν Θεό.

Βέβαια, τονίζει ὁ ἅγ. Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, οἱ λογισμοὶ αὐτοὶ προέρχονται κυρίως ἀπὸ τὴν κατάκρισι, τὴν ὑπερηφάνεια καὶ ἀπὸ τὸ φθόνον τῶν δαιμόνων. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ καλλίτερον ὄπλον ἐναντίον τους εἶναι ἡ ταπεινῶσις καὶ ἡ αὐτομεμψία.

10. Ὁ ὁρμαθὸς τῶν λογισμῶν

Ἀναφέρεται στὴν Κλίμακα τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου τὰ ἐξῆς: «Ἄς παρατηρήσουμε καὶ θὰ δοῦμε ὅτι τὴν ὥρα ποὺ χτυπάει ἡ πνευματικὴ σάλπιγγα καὶ συναθροίζονται ὁρατὰ οἱ ἀδελφοὶ στὸ ναό, ἀοράτως καὶ οἱ ἐχθροί. Ἄλλοι τὴν ὥρα ποὺ σηκωνόμαστε να πᾶμε στὴν Ἐκκλησία, μάς προτρέπουν να ξανακοιμηθοῦμε. Κάθησε, λέγουν, μέχρι να συμπληρωθοῦν οἱ προοιμιακοὶ ὕμνοι καὶ μετὰ πῆγαινε στὴν Ἐκκλησία. Ἄλλοι πάλι ἐνῶ εἴμαστε στὴν προσευχή, μάς φέρνουν ὕπνο, ἄλλοι μάς κάνουν να πεινᾶμε, ἄλλοι μάς προτρέπουν να ἀκουμπήσουμε στὸν τοῖχο σὰν δῆθεν κουρασμένοι, καὶ ἄλλοι μάς προκαλοῦν χασμουρητά. Ἄλλοι μάς θυμίζουν τὰ γραμμάτια καὶ τὰ συμβόλαια καὶ τοὺς τραπεζικοὺς τόκους. Καὶ ἔτσι ἀντὶ να φύγουμε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ὠφελημένοι, φεύγουμε ζημιωμένοι, χωρὶς να ἔχουμε ἀκούσει καὶ τὰ πλεον στοιχειώδη. Καὶ ἐνῶ πολλές φορές

τὴν ὥρα, πού εἵμαστε στὴν προσευχή, ὁ νοῦς μας εἶναι γεμάτος ἀπὸ ἀπρεπεῖς σκέψεις, μόλις τελειώσει ἡ προσευχή, ὅλα ἐξαφανίζονται.

Γνωρίζει ὁ διάβολος τὴν ὠφέλεια πού προέρχεται ἀπὸ τὴν προσευχή καὶ γι' αὐτὸ προσπαθεῖ νὰ τὴν μολύνη.

Ἀκόμη κι ἂν νικήσουμε τὸν δαίμονα σὲ πολλὰ ἀγωνίσματα, μᾶς βάζει λογισμοὺς ὑπερηφάνειας μὲ ἄλλη μορφή· ὅτι δῆθεν προκόψαμε στὴν ἀρετή, ἀφοῦ γιὰ παράδειγμα, ἐξαφανίσθηκαν ὅλοι οἱ πορνικοὶ λογισμοί.

Ἡ σκέψις αὐτή, τὸ ὅτι νικήσαμε, μοιάζει μὲ ἕνα φίδι πού εἶναι κρυμμένο μέσα στὴν κοπριά τῆς ὑπερηφάνειας. Μέσα στὸ βάθος τῆς καρδιάς μας ὑπάρχει πονηρὸς λογισμὸς.

Ὑπάρχουν δαίμονες πού μολύνουν τὴν ψυχὴ μας μόλις πέσουμε γιὰ ὕπνο καὶ ὑπάρχουν ἄλλοι πού μολύνουν τὴν πρώτη μας σκέψι, μόλις, δηλαδή, σηκωθοῦμε ἀπὸ τὸν ὕπνο. Ὁ διάβολος δὲν χάνει εὐκαιρία νὰ μὴ μᾶς πολεμήσει.

Ἄλλοτε μᾶς βάζει λογισμοὺς ἐναντίον τοῦ πνευματικοῦ μας πατρός, ἄλλοτε πάλι ἐξομολογούμαστε καὶ μετὰ τὴν ἐξομολόγησί μας μολύνει μὲ τὴν ἐνθύμησι τῶν ἁμαρτιῶν πού ἐξωμολογηθήκαμε, γιὰ νὰ μᾶς φέρῃ σὲ ἀπελπισία. Ἄλλοτε πάλι μᾶς ρίχνει στὴν ἁμαρτία καὶ κατόπιν μᾶς βάζει λογισμοὺς νὰ διδάξουμε καὶ σὲ ἄλλους τὴν ἁμαρτία.

Αὐτοί, σὲ γενικὲς γραμμές, εἶναι οἱ λογισμοὶ τοὺς ὁποίους δημιουργεῖ ὁ διάβολος.

Ἄς δοῦμε τώρα τοὺς λογισμοὺς πού δημιουργοῦνται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἄνθρωπο. Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι φιλομάκελλος. Δηλαδή, ὅπως τὸ σκυλὶ πηγαίνει στὸ κρεοπωλεῖο γιὰ νὰ ἀρπάξῃ κάποιο κομμάτι κρέας, ἢ ὅπως ἕνας φίλος τοῦ φαγητοῦ, ἀρέσκεται συνέχεια νὰ μιλάῃ γι' αὐτά, ἔτσι εἶναι καὶ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου. Τρέφεται πολλὰς φορές μὲ ἀπρεπεῖς καὶ ἀκάθαρτες ἔννοιες.

Ἕνας μοναχὸς πού δὲν ἔχει τίποτε καὶ εἶναι ἀκτήμονας (καὶ κατ' ἐπέκτασιν ἕνας Χριστιανός), στὴν προσευχή του δὲν ἔχει ἐνοχλήσεις ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά του. Δὲν ἔρχονται στὸ νοῦ τοῦ τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς τὰ προβλήματα τῶν πραγμάτων ἢ τῶν κτημάτων. Ἐνῶ ἕνας πού εἶναι φιλοκτήμονας, ὅταν προσεύχεται, ἔχει εἰκόνες ὑλικές, ἔχει λογισμοὺς ὑλικῶν πραγμάτων.

Ὁ ἄνθρωπος πού εἶναι ἀκρατής, δηλαδή κοιλιόδουλος, ἔχει σκέψεις καὶ λογισμοὺς γεμάτους ἀπὸ ἀκάθαρτα εἶδωλα. Ὁ ἅγ. Ἰωάννης τῆς Κλίμακος φέρνει καὶ ἕνα παράδειγμα. Ὅπως ἀκριβῶς τὸ πλῆθος τῆς κοπριάς γεννάει σκουλήκια, ἔτσι καὶ τὸ πλῆθος τῶν φαγητῶν γεννάει πτώσεις, πονηροὺς λογισμοὺς καὶ αἰσχρὰ ὄνειρα. Ἡ γαστριμαργία εἶναι ὅ,τι τὸ λάδι μὲ τὴν φωτιὰ γιὰ τοὺς λογισμοὺς τῆς πορνείας.

Γι' αὐτὸ, πολὺ σοφὰ ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης γράφοντας τὴν Κλίμακα, μετὰ τὸ λόγο γιὰ τὴν γαστριμαργία, τοποθέτησε τὸν περὶ πορνείας λόγο· «Διότι νομίζω, λέγει, ὅτι αὐτὴ εἶναι μῆτέρα ἐκείνης».

Ἀπὸ ποῦ, δηλαδή, προέρχονται οἱ πορνικοὶ λογισμοί; Ἐὰν ἕνας ἄνθρωπος στὴ ζωὴ του καλοπερνᾷ καὶ ἔχη ὅλες τὶς ἀνάσεις καὶ δὲ σκληραγωγῆται καὶ δὲν ἀσκήται καθόλου, τότε πολὺ φυσικὸ εἶναι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς νὰ ἔχη λογισμοὺς πορνείας, οἱ ὁποῖοι θὰ καταλήξουν σὲ πράξεις. Ἄλλοτε, πάλι, ὅταν ἔχη ἐλεύθερες τὶς αἰσθήσεις του ὁ ἄνθρωπος καὶ δῆ κάποιο πρόσωπο, ἢ ἀκουμπήσῃ μὲ τὸ χέρι του κάποιον, ἢ ἀκούσῃ κάτι τὸ αἰσχρὸ, τότε εἶναι σὰν νὰ ἔχη ἀνοίξῃ τὴν πόρτα στοὺς ἀκάθαρτους λογισμοὺς. Βέβαια σὲ αὐτὸ βοηθαίει καὶ ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου πού ρέπει πρὸς τοὺς λογισμοὺς αὐτούς.

Ἀκόμη καὶ ἡ παρακοὴ στὶς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ γεννάει «ἀποθήκη λογισμῶν», δηλαδή ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου γίνεται ἀποθήκη πονηρῶν λογισμῶν. Τοὺς ἴδιους λογισμοὺς

δημιουργεί και ή παρακοή στὸν πνευματικό μας πατέρα.

Πολλές φορές ή περιέργεια τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐξερεύνηση τὰ μυστήρια του Θεοῦ δημιουργεί λογισμοὺς βλασφημίας και ἀκόμη ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἄδικος και προσωπολήπτης. Σὲ ἄλλους δίνει ὁράσεις και θαύματα και σὲ ἄλλους δὲν δίνει τίποτε.

11. Συνδυασμὸς λογισμῶν

Ἐπάρχουν, ὅμως, λογισμοὶ ποὺ προέρχονται και ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο και ἀπὸ τὸν διάβολο. Εἶναι συνδυασμὸς λογισμῶν.

Εἶδα, λέγει ὁ ἅγ. Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, μερικοὺς νὰ τρῶνε ἀπολαυστικά και νὰ μὴν πολεμοῦνται ἀμέσως. Καὶ ἄλλους νὰ συνεσθίουν και νὰ συναναστρέφονται μὲ γυναῖκες και νὰ μὴν ἔχουν τὴν ὥρα ἐκείνη κανένα πονηρὸ λογισμό. Τὴν ὥρα, ὅμως, ποὺ νόμιζαν ὅτι βρίσκονται στὸ κελλί τους σὲ εἰρήνη και ἀσφάλεια, ἔπαθαν ξαφνικὰ ὄλεθρο. Ἡ φύσις τοὺς ἔσπρωξε νὰ τρώγουν και νὰ πίνουν ἀπολαυστικά και νὰ κοιτάζουν ἀκόλαστα. Ὁ σατανᾶς τὸ ἐκμεταλλεύθηκε και τοὺς ἔρριξε στὴν ἁμαρτία.

Αὐτοὶ εἶναι, σὲ γενικὲς γραμμές, οἱ λογισμοὶ ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο και ἀπὸ τὸν διάβολο. Σὲ ὅλον αὐτὸν τὸν ἀγῶνα ὑπάρχει μία κλίμακα.

Προσβολή, συνδυασμὸς, συγκατάθεσις, αἰχμαλωσία.

Προσβάλλει ὁ ἐχθρὸς τὸν ἄνθρωπο μὲ ἕναν ἀπλὸ λογισμό ἢ μὲ μία εἰκόνα. Ὅταν τὸν δεχθῆ, τότε γίνεται συγκατάθεσις. Ἀρχίζει ἡ συνομιλία μὲ τὸν λογισμό. Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ ἀρχίζει ἡ εὐθύνη τοῦ ἀνθρώπου. Κατόπιν συγκατατίθεται κανεὶς μὲ ἡδονὴ νὰ πραγματοποιήσῃ αὐτὸ ποὺ τοῦ ὑποβάλλει ὁ λογισμὸς και στὸ τέλος ὑποδουλώνεται και αἰχμαλωτίζεται ἀπὸ τὸ πάθος.

12. Ἀποτελέσματα τῶν λογισμῶν

Ὅταν ὁ λογισμὸς χρονίση μέσα μας, γινόμαστε τότε δοῦλοι στὴν προσπάθεια. Προσπάθεια εἶναι ἡ προσκόλλησις τοῦ ἀνθρώπου στὰ κτιστὰ πράγματα και ἡ ἐπιθυμία του νὰ ἀπόκτηση μόνον αὐτά. Ἔτσι ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἀποδεσμεύεται ἀπὸ τὴν αἰώνια τροφή. Καὶ ὅταν ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἀπομακρυνθῆ ἐντελῶς ἀπὸ τὸν Θεό, τότε «ἡ θηριώδης, ἡ δαιμονιώδης γίνεται», δηλαδή, ἡ σὰν θηρίο ἢ σὰν δαίμονας γίνεται ὁ ἄνθρωπος, πράγμα τὸ ὁποῖο βλέπουμε νὰ συμβαίνει στὴ σημερινὴ καταναλωτικὴ κοινωνία. Ὁ λογισμὸς τοῦ ἀνθρώπου προσκολλήθηκε μόνο στὴ γῆ και δὲ σκέπτεται καθόλου τὸν οὐρανό, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν θηριοποίησι τοῦ ἀνθρώπου και τὴν ἀποθέωσι τῆς τέχνης σὲ ὅποιαδήποτε μορφή.

Ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἀκρατής. Δὲν μπορεῖ νὰ ἐγκρατευθῆ. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος δὲν πολεμᾷ τὸ λογισμό τοῦ τότε γίνεται δοῦλος τῆς ἁμαρτίας. «Ὁ κατὰ διάνοιαν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν μὴ πολέμων μηδὲ ἀντιλέγων· σωματικῶς πράττει αὐτήν».

Οἱ λογισμοὶ μᾶς σαπίζουν και μᾶς συντριβουν δημιουργώντας προβλήματα και στίς διαπροσωπικές μας σχέσεις.

Οἱ λογισμοὶ μιαίνουν, μολύνουν τὴν ψυχὴ μας, τὴν δηλητηριάζουν και τὴν φαρμακώνουν. «Αὐτὴ ἡ πάλη τοῦ πονηροῦ. Καὶ μετὰ τούτων τῶν βελῶν φαρμακεύει πᾶσαν ψυχὴν», μᾶς λέγει ὁ ἅγ. Ἠσύχιος ὁ πρεσβύτερος.

Μὲ τὴν ἀποδοχὴ τῶν λογισμῶν ὁ διάβολος ἀποκτᾷ κυριαρχία και μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπο ἀκόμη και στὴν αὐτοκτονία, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ἀντισταθῆ στὴ δύναμι τοῦ διαβόλου.

Ὁ ρυπαρὸς λογισμὸς καταχθονίζει τὴν ψυχὴν, δηλαδή, ρίχνει κατὰ γῆς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐκεῖνος ποὺ αἰσθάνεται τὴν συνεχή ἐνόχλησι τῶν λογισμῶν καὶ φλέγονται τὰ ὑπογάστρια τῆς σαρκός, φανερώνει ὅτι βρίσκεται μακριὰ ἀπὸ τὴν εὐωδία τοῦ Πνεύματος.

Χάνεται ἡ παρρησία πρὸς τὸν Θεό. Ὅταν ὁ νοῦς γίνεται συνόμιλος μὲ ρυπαροὺς καὶ αἰσχροὺς λογισμοὺς, τότε «τῆς πρὸς Θεὸν παρρησίας ἐκπίπτει». Δὲν μπορεῖ ὁ Θεὸς νὰ ἔχη κοινωνία μὲ ἄνθρωπο, τοῦ ὁποῖου ὁ νοῦς συνέχεια μολύνεται μὲ αἰσχροὺς καὶ πονηροὺς λογισμοὺς· ὅπως ἀκριβῶς εἶναι βδελυρὸς σὲ ἐπίγειο ἄρχοντα ἐκεῖνος ποὺ ἀποστρέφεται τὸ πρόσωπό του καὶ συνομιλεῖ μὲ τοὺς ἐχθροὺς του.

«Οἱ ἀκάθαρτοι λογισμοὶ χωρίζουσι τὸν Θεὸν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου». Ὁ Θεὸς σὲ ἄνθρωπο ποὺ διακατέχεται ἀπὸ αἰσχροὺς λογισμοὺς δὲν ἀποκαλύπτει τὰ μυστήρια του.

Ἐπειδὴ οἱ λογισμοὶ χωρίζουν τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν Θεό, γι' αὐτό, κατὰ συνέπεια, δημιουργοῦνται καὶ διάφορες ἄλλες σωματικὲς ἀνωμαλίες. Τὸ ἄγχος καὶ ἡ ἀνασφάλεια καὶ ἄλλες ἀκόμη σωματικὲς ἀσθένειες, ἔχουν ὡς αἰτία τοὺς λογισμοὺς. Αὐτὸ τὸ ἔχουν συνειδητοποιήσει καὶ οἱ γιατροὶ ἀκόμη, γι' αὐτὸ καὶ δίνουν τὴν ἐντολὴ νὰ μὴ σκεπτώμαστε ὠρισμένα πράγματα καὶ νὰ μὴ στενοχωριώμαστε. Ἕνας λογισμὸς μπορεῖ νὰ ἀφήσῃ τὸν ἄνθρωπο ἄγρυπνο ὅλη νύκτα. Γι' αὐτὸ λέμε ὅτι οἱ λογισμοὶ ταρασσούν τὸν ἄνθρωπο καὶ ἀκόμη ὅτι σπάζουν τὰ νεῦρα του. Ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος ἔλεγε: «Ἐρχεται ὁ λογισμὸς καὶ ταρασσει με».

Αὐτὰ σὲ συντομία εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῶν πονηρῶν λογισμῶν.

Πρέπει, ὁμῶς, νὰ δοῦμε καὶ τοὺς τρόπους ἀντιμετώπισεως τῶν λογισμῶν αὐτῶν, ποὺ προέρχονται κυρίως ἀπὸ τὸν διάβολο.

13. Ἡ ἀντιμετώπισις τῶν λογισμῶν

Πῶς μπορεῖ κάποιος νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς;

Οἱ ἅγιοι καὶ οἱ Πατέρες τῆς «Ἐκκλησίας μας, μᾶς ἔχουν ὑποδείξει διάφορους τρόπους ἀντιμετώπισεως τῶν λογισμῶν.

Ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος μᾶς συμβούλευει νὰ μὴν τοὺς ἐκφράζουμε, ἀλλὰ νὰ τοὺς πνίγουμε μὲ τὴν σιωπὴν. Διότι καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἐρπετὰ ὅταν πέφτουν μέσα στὸ λάκκο, ἂν βροῦν κάποια διέξοδο πρὸς τὰ πάνω, ἀνεβαίνουν καὶ συνήθως γίνονται ἀγριώτερα. Ἄν, ὁμῶς μένουν συνέχεια κλεισμένα μέσα, εὐκόλα χάνονται καὶ ἐξαφανίζονται.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς ρυπαροὺς λογισμοὺς. Ἄν βροῦν κάποια διέξοδο μὲ τὸ στόμα διὰ μέσου τῶν λόγων, ἀνάβουν τὴν ἐσωτερικὴν φλόγα. Ἄν, ὁμῶς, ἀποκλειστοῦν μὲ τὴν σιωπὴν, ἀδυνατίζουν, λειώνουν σὰν ἀπὸ πείνα καὶ γρήγορα ἐξαφανίζονται.

Τὸ γραφικὸ χωρίο «πῶς ποιήσω τὸ πονηρὸν τοῦτο ρῆμα ἐναντίον τοῦ Θεοῦ» (Γεν. 39,9). Ὅταν μας ταρασσῇ ὁποιοσδήποτε παράλογος λογισμὸς, ἅς σκεπτώμαστε ὅτι ἀπὸ τὸν Θεὸν δὲν μπορεῖ νὰ κρυφθοῦν καὶ οἱ πιὸ μικρὲς καὶ παράλογες σκέψεις.

Ἡ μελέτη τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, ἡ μνήμη τῶν μελλόντων καὶ τὰ ὅσα ἔκανε ὁ Θεὸς γιὰ μᾶς· μειώνουν τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς καὶ δὲν βρίσκουν τόπο μέσα μας.

Ἡ ἐξαγορευσί τους· Ὅπως τὸ φίδι, ὅταν βγαίη ἀπὸ τὴν φωλιά του, τρέχει νὰ ἐξαφανισθῇ, ἔτσι καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοί, ὅταν ἐξαγορευθοῦν, φεύγουν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Πρέπει νὰ γνωρίζουμε ὅτι τίποτε δὲ χαροποιεῖ τόσο τοὺς δαίμονες, ὅσο ἡ ἀπόκρυψις τῶν λογισμῶν.

Ἡ ἐξουθένωσις τῆς ψυχῆς καὶ ὁ σωματικὸς κόπος «ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ καὶ πράγματι», βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπο στὸ νὰ μὴν ἔχη αἰσχροὺς λογισμοὺς.

Φρόντισε νὰ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὰ πάθη καὶ ἀμέσως θὰ διώξης τοὺς λογισμοὺς ἀπὸ τὸ νοῦ σου», τονίζει ὁ ἅγ. Μάξιμος ὁ Ὁμολογητῆς. Δηλαδή: Γιὰ νὰ ἀπαλλαγῆ κάποιος ἀπὸ τὴν πορνεία, πρέπει νὰ κοπιάσῃ σωματικὰ καὶ νὰ νηστεύῃ· γιὰ νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὴν ὀργὴ καὶ τὴ λύπη, πρέπει νὰ καταφρονῆ τὴν δόξα καὶ τὴν ἀτιμία καὶ γιὰ νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὴ μνησικακία, πρέπει νὰ προσεύχεται γιὰ ἐκεῖνον ποὺ τὸν λύπησε.

Δὲν μπορούμε νὰ ἐμποδίσουμε τοὺς λογισμοὺς νὰ μὴν ἔλθουν, μπορούμε, ὅμως, νὰ μὴ τοὺς δεχθοῦμε. Ὅπως δὲν μπορούμε νὰ ἐμποδίσουμε τὰ κοράκια νὰ μὴν πετᾶνε ἀπὸ πάνω μας, μπορούμε, ὅμως, νὰ τὰ ἐμποδίσουμε νὰ χτίσουν φωλιὰ πάνω στὰ κεφάλια μας.

Ἄς παρακολουθήσουμε, ὅμως, γιὰ λίγο καὶ τὸν Μ. Βασίλειο στὸ θέμα τοῦ πολέμου αὐτοῦ.

«Πρέπει τὶς ἐπιθέσεις αὐτὲς νὰ τὶς ἀντιμετωπίζουμε μὲ ἐντατικὴ προσοχὴ καὶ ἐγρήγορσι, ὅπως ὁ ἀθλητῆς ποὺ ἀποφεύγει τὶς λαβὲς τῶν ἀντιπάλων μὲ τὴ ἀκριβῆ προφύλαξι καὶ τὴν εὐελιξία τοῦ σώματος καὶ νὰ ἀναθέσουμε τὸ τέλος τοῦ πολέμου καὶ τὴν ἀποφυγὴ τῶν βελῶν στὴν προσευχὴ καὶ τὴν ἄνωθεν βοήθεια.

Καὶ ἂν ἀκόμη ὁ πονηρὸς ἐχθρὸς κατὰ τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς ὑποβάλλῃ τὶς πονηρὰς φαντασίες, ἢ ψυχὴ ἅς μὴ διακόψῃ τὴν προσευχὴ τῆς καὶ ἅς μὴ νομίζῃ ὅτι εὐθύνεται γιὰ τὶς πονηρὰς ἐπιθέσεις τοῦ ἐχθροῦ, καθὼς καὶ γιὰ τὶς φαντασίες τοῦ παραδόξου θαυματοποιοῦ. Ἀντίθετα ἅς σκεφθῆ ὅτι οἱ σκέψεις αὐτὲς ὀφείλονται στὴν ἀναίδεια τοῦ ἐφευρέτου τῆς κακίας καὶ ἅς ἐπιτείνῃ τὴ γονυκλισία καὶ ἅς ἱκετεύῃ τὸν Θεὸ νὰ διαλυθῆ τὸ πονηρὸ διάφραγμα τῶν παραλόγων σκέψεων, ὥστε χωρὶς ἐμπόδια νὰ πλησιάσῃ τὸν Θεό.

Ἐάν, ὅμως, ἡ βλαβερὴ ἐπίδρασις τοῦ λογισμοῦ γίνῃ πρὸ ἐντονη ἐξ αἰτίας τῆς ἀναίδειας τοῦ ἐχθροῦ, δὲν πρέπει νὰ δειλιάζουμε, οὔτε νὰ ἀφήνουμε τὸν ἀγῶνα μας στὴ μέση, ἀλλὰ νὰ ὑπομένουμε μέχρι τότε ποὺ ὁ Θεὸς θὰ δῆ τὴν ἐπιμονὴν μας καὶ θὰ μᾶς φωτίσῃ μὲ τὴ χάρι τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, ἢ ὅποια τὸν μὲν ἐχθρὸν τρέπει σὲ φυγὴ, τὸν δὲ νοῦν μας τὸν γεμίζει μὲ θεῖο φῶς, ὥστε ὁ λογισμὸς νὰ λατρεύσῃ τὸν Θεὸ μὲ ἀδιατάρακτῃ γαλήνῃ καὶ εὐφροσύνῃ». Γενικὰ οἱ πατέρες ἔχουν τρεῖς τρόπους ἀντιμετώπισεως τῶν αἰσχροῦν λογισμῶν: α) τὴν προσευχὴν, β) τὴν ἀντίρρησι καὶ γ) τὴν περιφρόνησι.

α) Ἡ προσευχὴ. Εἶναι ἀδύνατον ὁ ἀρχάριος νὰ διώξῃ μόνος του τοὺς λογισμοὺς. Αὐτὸ εἶναι γνώρισμα τῶν τελείων.

Ἡ νοερὰ προσευχὴ, ἢ μονολόγιστος εὐχὴ, τὸ «Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με», εἶναι τὸ πρὸ δυνατὸ ὄπλο γιὰ νὰ μπόρῃ κάποιος νὰ νικήσῃ τοὺς λογισμοὺς. «Ἰησοῦ ὀνόματι μάστιζε πολεμίους· οὐ γὰρ ἐστὶν ἐν γῆ καὶ οὐρανῷ δυνατώτερον ὄπλον», τονίζει ὁ ἅγ. Ἰωάννης τῆς Κλίμακος.

«Τὸ γλυκύτετον ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, συνεχῶς καὶ κατανυκτικῶς καὶ μετὰ πόθου καὶ πίστεως ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας μελετώμενον, ἀποκοιμίζει μὲν ὅλους τοὺς κακοὺς λογισμοὺς, ἐξυπνίζει δὲ ὅλους τοὺς ἀγαθοὺς καὶ πνευματικούς. Καὶ ὅπου πρότερον ἐξήρχοντο ἐκ τῆς καρδίας διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι (Ματθ. 15,19), καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, ἐκεῖθεν ὕστερον ἐξέρχονται λογισμοὶ ἀγαθοί, λόγοι σοφίας καὶ χάριτος».

β) Ἡ ἀντίρρησις. Ἡ προσευχὴ εἶναι γιὰ τοὺς ἀρχαρίους καὶ τοὺς ἀδυνάτους. Ἐκεῖνοι ποὺ μποροῦν νὰ πολεμήσουν ἅς χρησιμοποιήσουν τὴν ἀντίρρησι, ἢ ὅποια συνηθίζει νὰ φιμώνῃ τοὺς δαίμονες. Ὁ Κύριός μας μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο νίκησε τοὺς τρεῖς μεγάλους πολέμους ποὺ τοὺς προέβαλε ὁ διάβολος πάνω στὸ ὄρος. «Τὴν φιληδονίαν μὲ τὸ οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνον ζῆσεται ἄνθρωπος, τὴν φιλοδοξίαν μὲ τὸ οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν

σου, καὶ τὴν φιλαργυρίαν μὲ τὸ Κύριον μόνον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις (Ματθ. 4,10)».

Ὁ ἱερομάρτυς Πέτρος ὁ Δαμασκηνὸς μᾶς ἀναφέρει τὰ ἐξῆς σχετικά:

«Ὅταν οἱ δαίμονες ὑποβάλουν κάποιο λογισμό ὑπερηφάνειας, τότε νὰ θυμᾶσαι τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς ποὺ σοῦ ἔλεγαν καὶ νὰ ταπεινώνεσαι. Ὅταν πάλι ὑποβάλουν τοὺς αἰσχροὺς, νὰ θυμᾶσαι ἐκείνους τοὺς ὑπερήφανους λογισμοὺς καὶ νὰ τοὺς νικᾶς μὲ τὸν τρόπο αὐτό, ὥστε οὔτε νὰ ἀπελπίζεσαι ἀπὸ τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς, οὔτε νὰ ὑπερηφανευθῆς ἀπὸ τοὺς καλοὺς».

Ἔτσι ὅταν κάποιος γέροντας ἐπολεμεῖτο ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς τῆς ὑπερηφάνειας, ἔλεγε στὸ λογισμό του: «Γέρον, βλέπε τὰς πορνείας σου» καὶ ὁ πόλεμος σταματοῦσε. Ὑπάρχουν περιπτώσεις ποὺ ἐπιστρατεύει κανεὶς ὅλες τὶς πνευματικὲς του δυνάμεις, ὅλους τοὺς ἀγαθοὺς λογισμοὺς καὶ δὲν μπορεῖ νὰ διώξῃ ἕναν κακὸ λογισμό. Ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία; «Ἐπειδὴ πρῶτον δεχόμεθα τοῦ κατακρίναι τὸν πλησίον». Κατακρίναμε τὸν ἀδελφὸ μας καὶ ὁ λογισμὸς μας ἔχασε τὴν δύναμι ποὺ εἶχε προηγουμένως.

Μερικὲς φορές εἴμαστε ἀνόητοι γι' αὐτὸ καὶ μᾶς κυριεύουν οἱ λογισμοί.

Πολλὲς φορές, ὅμως, δὲν ἔχουμε τὴν δύναμι νὰ πολεμήσουμε τοὺς λογισμοὺς, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δεχθοῦμε τέτοιες πνευματικὲς πληγὲς ποὺ δὲν θεραπεύονται ἀκόμη καὶ μὲ τὴν πάροδο μεγάλου χρονικοῦ διαστήματος.

Γι' αὐτὸ καλλίτερα εἶναι νὰ καταφεύγῃ κανεὶς στὴν δύναμι τῆς προσευχῆς καὶ τῶν δακρῶν, διότι α) ἡ ψυχὴ δὲν ἔχει πάντοτε τὴν ἴδια δύναμι, β) ὁ διάβολος ἔχει πείρα ἀρκετῶν χιλιάδων ἐτῶν, ἐνῶ ἡ δική μας εἶναι πολὺ περιορισμένη, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ φύγουμε νικημένοι καὶ πληγωμένοι, ἀφοῦ ὁ νοῦς μας πάλι μολύνεται μὲ τὶς αἰσχρὲς φαντασίες, καὶ γ) διώχνει τὴν ὑπερηφάνεια καὶ δείχνει ταπεινώσι ὅποιος καταφεύγει στὸν Θεὸ τὴν ὥρα τοῦ πολέμου τῶν λογισμῶν «καὶ ὁμολογεῖ τὸν μὲν ἑαυτὸν του ἀνάξιον καὶ ταπεινὸν καὶ ἀδύνατον εἰς τὸ νὰ πολεμῇ, τὸν δὲ Ἰησοῦ Χριστὸν μόνον δυνατὸν καὶ κραταῖον ἐν πολέμῳ, διότι Αὐτὸς μᾶς εἶπε: «Θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» (Ἰω. 16, 33), δηλαδή, τὰ πάθη, τοὺς λογισμοὺς καὶ τὸν διάβολον».

γ) Ἡ καταφρόνησις. «Ἐὰν ἀνασχώμεθα σχολάζειν τοῖς λογισμοῖς τοῦ ἐχθροῦ, οὐδέποτε ἔχομεν ἀγαθὸν τί πράξαι, ὅπερ ἐκεῖνος πραγματεύεται». Δηλαδή ἂν ἀσχολούμαστε μὲ τοὺς λογισμοὺς ποὺ μᾶς ὑποβάλλει ὁ ἐχθρὸς, ποτὲ δὲ θὰ μπορέσουμε νὰ κάνουμε κάποιο καλὸ, ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ αὐτὸς πολεμεῖ.

Ἡ καταφρόνησις καὶ τὸ νὰ μὴν ἀσχολῆται κανεὶς μὲ τοὺς λογισμοὺς τοῦ ἐχθροῦ, εἶναι τὸ μεγαλύτερο ὄπλο καὶ ἀποτελεῖ τὸ πιὸ δυνατὸ κτύπημα στὸν διάβολο.

Πρέπει νὰ θεωροῦμε τοὺς λογισμοὺς του σὰν ζώφια, σὰν γαυγίσματα ἀπὸ σκυλάκια, σὰν κουνούπια καὶ στὴ χειρότερη περίπτωσι. σὰν τὴν βοῆ τοῦ ἀεροπλάνου καὶ σὰν τίποτε, διότι: α) Πιστεύουμε στὴν δύναμι τοῦ Ἀρχιστρατήγου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ β) Πιστεύουμε ὅτι μετὰ τὸ Σταυρὸ καὶ τὸν θάνατο τοῦ Κυρίου μας ὁ διάβολος δὲν ἔχει καμμία ἰσχὺ ἐναντίον μας, ἀλλὰ μένει ἀνίσχυρος καὶ ἀδύναμος κατὰ τὸ γεγραμμένον «τοῦ ἐχθροῦ εὖ, ἔλιπον αἱ ρομφαῖαι εἰς τέλος» (Ψαλμ. 9,6).

Μεγαλύτερη νίκη καὶ ἐντροπὴ τῶν δαιμόνων δὲν ὑπάρχει ἀπὸ αὐτὴν τὴν καταφρόνησι, διότι αὐτὸς ποὺ ἔφθασε σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, εἶναι ὠπλισμένος μὲ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ καὶ μένει ἀσύλληπτος ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς καὶ τοὺς δαίμονες.

Αὐτοὶ εἶναι οἱ τρεῖς τρόποι ἀντιμετωπίσεως τῶν λογισμῶν ποὺ προέρχονται κυρίως ἀπὸ τὸν διάβολο.

Συμπληρωματικὰ θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, ὅτι ἡ μνήμη τοῦ θανάτου εἶναι πολὺ ἰσχυρὸ

μέσο για την κατατρόπωση του λογισμού. Δημιουργεί καρδιακούς πόνους για τα αμαρτήματά μας και προφυλάσσει τον νοῦ μας από τους λογισμούς. Όποιος υπολογίσει την ημέρα που διανύει ως την τελευταία ημέρα της ζωής του, θα περιορίσει σε πολύ μεγάλο βαθμό τους αίσχρους λογισμούς.

Κάθεσαι στο τραπέζι να φάς; Να ἔχης λογισμούς θανάτου, για να μη σε πειράξει ή γαστριμαργία.

Μόνοι μας ἄς ζωγραφίσουμε στο νοῦ μας την εἰκόνα τῶν μνημάτων, για να ἐξαλείψουμε την ἀναισθησία που ἔχουμε.

Ὁ Γέρων Σιλουανός, ὁ τελευταῖος ἐπίσημος ἅγιος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἔλεγε: «Κράτα τὸ νοῦ σου στὸν Ἄδη καὶ μὴν ἀπελπίζεσαι». Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ κανένας λογισμὸς δὲ θὰ φωλιάσει μέσα σου.

Ἐμεῖς ποιὸ τρόπο πρέπει νὰ χρησιμοποιήσουμε, για να γλυτώσουμε ἀπὸ τὸ πολυήμερο καὶ πολυβάσανο μαρτύριο, ὅπως χαρακτηρίζει τοὺς λογισμοὺς ὁ ἅγ. Θεόδωρος ὁ Στουδίτης;

Ἄς ἀκολουθήσουμε τὴν τακτικὴ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ, ὁ ὁποῖος δοκίμασε ὅλους τοὺς τρόπους. Μᾶς συμβουλεύει τὰ ἑξῆς ὁ μέγας αὐτὸς ἀγωνιστὴς τοῦ πνεύματος:

«Μοιάζω μὲ ἓναν ἄνθρωπο πὸν κάθεται κάτω ἀπὸ ἓνα μεγάλο δένδρο καὶ ξαφνικὰ βλέπει πολλὰ θηρία καὶ ἐρπετὰ νὰ ἔρχονται κατεπάνω του. Καὶ ἐπειδὴ δὲν μπορεῖ νὰ ἀντισταθῆ εὐκόλα, τρέχει γρήγορα, πάνω στὸ δένδρο καὶ σώζεται. Ἔτσι κάνω καὶ ἐγώ. Κάθομαι στὸ κελλί μου καὶ βλέπω τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς νὰ ἔρχονται ἐναντίον μου. Τότε ἀνεβαίνω στὸ δένδρο τῆς ζωῆς, στὸ Θεό μου, μὲ τὴν προσευχὴ καὶ σώζομαι ἀπὸ τὸν ἐχθρό».

Ἔργα τοῦ ἰδίου

1) Χρυσοστομικὸς Ἄμβων, Α΄) Πίστις, Ἐλπίς, Ἀγάπη. Ἔκδοσις, «Ὁρθόδοξος Κυψέλη». Θεσσαλονίκη, 1993. σελ. 440.

2) Χρυσοστομικὸς Ἄμβων, Β΄) Ταπείνωσις, Ὑπερηφάνεια, Κενοδοξία, Ἀλαζονεία, Καύχησις. Ἔκδοσις, «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη, 1994 σελ. 290.

3) Χρυσοστομικὸς Ἄμβων, Γ΄) Ὁ Γάμος, ἡ οἰκογένεια καὶ τὰ προβλήματά τους. σελ. 400. Ἔκδοσις «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 1995

4) Οἱ γονεῖς, τὸ παιδὶ καὶ ἡ ἀνατροφή του. (Ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν Γ΄ τόμο), σελ. 112. Α΄ ἔκδοσις, Ἰούνιος 1995. Β΄ ἔκδοσις, Αὐγουστος 1995. Γ΄ ἔκδοσις, Αὐγουστος 1996. Ἔκδοσις: Συνοδεία Σπυρίδωνος Ἱερομόναχου, Νέα Σκῆτη Ἁγίου Ὄρους.

5) «Χρυσοστομικὸν Ταμεῖον». Ἦτοι, Εὐρετήριο θεμάτων τῶν ἀπάντων τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου βάσει τῆς Πατρολογίας τοῦ Migne (P.G.) καὶ τῆς ΕΠΕ (Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας). Περιέχονται 539 θέματα μὲ ἀπόλυτη ἀλφαβητικὴ σειρὰ καὶ πάνω ἀπὸ 8000 παραπομπές. σελ. 816. Ἔκδοσις: Δ. Σαλονικίδης, Ἀρμενοπούλου 23, Θεσσαλονίκη, 1995.

6) Ὁ διάβολος καὶ ἡ μαγεία, σελ. 150. Α΄ ἔκδοσις Μάρτιος 1996, Κ΄ ἔκδοσις Ἀπρίλιος 1996. Ἔκδοσις, Συνοδεία Σπυρίδωνος Ἱερομόναχου, Νέα Σκῆτη Ἁγίου Ὄρους.

7) Χρυσοστομικὸς Ἄμβων, Δ΄) Ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ καρδιὰ τῆς ἀρετῆς. σελ. 270.

